

Regler för utbildning på forskarnivå vid Linköpings universitets medicinska fakultet

Fastställd av Fakultetsstyrelsen för medicinska fakulteteten (FSM) 2012-09-27.

Regelverket börjar gälla 2012-11-01.

Revidering 2013-09-24 avseende 3.1 Kurser och andra moment i utbildning på forskarnivå. Ändring gäller krav på totalt antal hp. för forskarutbildningskurser, samt fördelning av kurser. Reviderat regelverk gäller fr.o.m. 2013-11-01.

Revidering 2013-12-05 avseende kriterier för bedömningsgrunder vid antagning till forskarutbildning.

Revidering 2014-04-10 avseende appendix 5 (licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium) samt p. 2.1, rutiner kring annonsering av doktorandanställning.

Revidering 2016-05-10 avseende kompetenskrav för handledare, plats för disputation, samt språk för monografi och licentiatuppsats. Reviderat regelverk gäller fr.o.m. 2016-06-01.

Revidering 2019-01-29 avseende krav på handledarutbildning för bitr handledare

Revidering 2019-06-04 avseende obligatoriska forskarutbildningskurser

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Inför forskarutbildningen.....	5
2.1	Inrättande av forskarutbildningsplats.....	5
2.2	Antagning till forskarutbildning.....	6
2.3	Handledning.....	8
2.4	Individuell studieplan.....	10
2.5	Studiefinansiering.....	10
3	Under forskarutbildningen.....	12
3.1	Kurser och andra moment i forskarutbildningen.....	12
3.2	Årlig uppföljning.....	13
3.3	Halvtidsseminarium.....	14
3.4	Växling och byte av handledare.....	15
3.5	Problemantering.....	15
4	Disputation.....	17
4.1	Doktorsavhandlingens utformning och omfång.....	17
4.2	Anmälan till disputation.....	18
4.3	Förhandsgranskning.....	20
4.4	Spikning.....	20
4.5	Disputationsakten.....	21
4.6	Examensbevis och Diploma supplement.....	23
	Bilagor och blanketter.....	24
	Appendix 1. Högskoleförordningen bilaga 2, Examensordningen.....	25
	Appendix 2. Jävsregler.....	27
	Appendix 3. Rutiner vid monografiavhandlingar.....	29
	Appendix 4. Medförfattarskap till vetenskapliga artiklar.....	30
	Appendix 5. Licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium.....	31

1 Inledning

Detta dokument bygger på bestämmelserna i samtliga lagar och författningar för universitet och högskolor, samt Linköpings universitets (LiUs) antagnings- och utbildningsordningar. Om det råder oklarheter i tillämpningen av något beslutsärende i detta dokument så äger delegationsordningen företräde.

I Högskoleförordningen fastläggs att FSM har beslutanderätt över i princip alla frågor som rör utbildning på forskarnivå (=forskarutbildning). Vid LiUs medicinska fakultet (=Fakulteten) har FSM delegerat merparten av detta ansvar till Forsknings- och forskarutbildningsnämnden (FUN), som i sin tur har vidaredelegerat vissa uppgifter till institutionsstyrelsen, i vissa fall med rätt att vidaredelegera till andra grupper eller personer såsom prefekt, ämnesföreträdare eller forskarutbildningsstudierektor (FUS). FUS vid respektive institution är central i den praktiska hanteringen av forskarutbildningen vid Fakulteten.

Forskarstuderande (=doktorand) vid Fakulteten ska utbildas för forskning, utvecklingsarbete och annan problemlösning inom högskola, näringsliv och offentlig sektor. Forskarutbildning med doktorsexamen som mål innebär fyra års heltidsstudier efter avlagd examen på avancerad nivå¹. Sökande som antagits till utbildning för doktorsexamen får efter två år avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till forskarutbildning med licentiatexamen som mål sker endast undantagsvis. Fakulteten ska genomföra en högkvalitativ forskarutbildning som examinerar doktorander i internationell toppklass.

Efter disputation ska doktoranden²

- självständigt, kreativt och med noggrannhet kunna planera, genomföra och värdera vetenskapliga studier,
- ha god kunskap inom sitt forskningsämne, vilket ska finnas fastställt i den individuella studieplanen, samt
- kunna kommunicera vetenskapliga resultat och ämneskunskap med det vetenskapliga samhället och samhället i övrigt.

Forskarutbildningsämnena

Från och med 2007-07-01 finns vid Fakulteten ett forskarutbildningsämne: Medicinsk vetenskap. Det innebär att alla antagna doktorander vid Fakulteten följer en allmän studieplan. Doktorander som före 2007-07-01 är antagna till andra forskarutbildningsämnena vid Fakulteten kan slutföra sin forskarutbildning inom

¹ Alternativt fullgjorda kursfordringar om minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 hp på avancerad nivå.

² Se Appendix 1 (Högskoleförordningen, Bilaga 2 – Examensordningen) för mål m.m. för doktorsexamen. För mål m.m. för licentiatexamen se Högskoleförordningen.

det ursprungliga ämnet. Det är möjligt för doktorand som antagits före 2007-07-01 att byta forskarutbildningsämne till Medicinsk vetenskap.

Allmän studieplan³

FSM har fastställt en allmän studieplan som anger det huvudsakliga innehållet i utbildningen, krav på särskild behörighet samt övriga föreskrifter som behövs, t.ex. vad som vid antagning till utbildningen gäller vid urval, eller de prov som ingår i utbildningen.

³ <http://www.liu.se/medfak/forskarutbildning/antagning-till-utbildning-pa-forskarniva/allman-studieplan?l=sv>

2 Inför forskarutbildningen

2.1 Inrättande av forskarutbildningsplats

Forskare som önskar rekrytera en doktorand ska anmäla detta till FUS genom ansökan om inrättande av forskarutbildningsplats vid institutionen. Anmälan ska göras på särskild blankett⁴ och innehålla uppgift om

- tilltänkt huvudhandledare och en eller eventuellt flera biträdande handledare,
- tänkt finansiering, samt
- projekttitel.

Alla förslag till nya forskarutbildningsplatser ska kvalitetsgranskas av institutionen. Institutionsstyrelsen beslutar om inrättande av forskarutbildningsplats. Alla doktorandanställningar (med undantag av nedan nämnda) ska annonseras på <http://www.liu.se/jobba?l=sv>. Annonseringen ska innehålla en projektbeskrivning, namnen på de tilltänkta handledarna, uppgift om det rör sig om hel- eller deltidsstudier, samt information om sista ansökningsdag och hur ansökan ska inlämnas.

Annonsering behöver ej ske

- om doktorand ska genomgå utbildningen inom ramen för en anställning hos en annan arbetsgivare än LiU,
- om doktorand tidigare har påbörjat sin forskarutbildning vid ett annat lärosäte, eller
- om det finns liknande särskilda skäl.

Om doktoranden ska genomgå utbildningen inom ramen för en anställning hos annan arbetsgivare än LiU – exempelvis region, kommun eller företag – gäller att berörd verksamhetschef intygar ansökan om inrättande av forskarutbildningsplats, att FUS kvalitetsgranskar forskarutbildningsplatsen, och att prefekten, istället för institutionsstyrelsen, inrättar forskarutbildningsplatsen.

Om doktoranden vill bli antagen med tillgodoräknande av tidigare genomförd forskarutbildning vid annat lärosäte ska forskarutbildningsplatsen kvalitetsgranskas av FUS och forskarutbildningsplatsen inrättas av institutionen enligt ovan.⁵

⁴ IKE: <https://www.liu.se/medfak/ike/forskarutbildning/inrattande?l=sv>

IMH:

http://www.imh.liu.se/forskarutbildningar/forskarutb_medfak/forskarutbildningsplats?l=sv

ISV: <http://www.isv.liu.se/avd/omv-isv/forskarutbildning/ansokan-om-att-inratta-forskarutbildningsplats-vid-isv?l=sv>

⁵ Högskoleförordningen 7 kap 37 §

2.2 Antagning till forskarutbildning

Frågor angående antagning till forskarutbildning avgörs av FUN med beaktande av bestämmelserna i högskolelag och högskoleförordning.⁶ Beredning av antagning sker av FUS och tillstyrks av prefekten på respektive institution.

Behörighet

För att antas till forskarutbildning vid Fakulteten krävs grundläggande och särskild behörighet.

Grundläggande behörighet

Grundläggande behörighet till forskarutbildning har den som har

- avlagt en examen på avancerad nivå,
- fullgjort kursfordringar om minst 240 högskolepoäng (hp⁷), varav minst 60 hp på avancerad nivå, eller
- på något annat sätt förvärvat motsvarande kunskaper.

Särskild behörighet

För att studenter med utländsk examen ska kunna antas till forskarutbildning vid Fakulteten krävs engelska språkkunskaper motsvarande godkänt TOEFL-test⁸ eller godkänt antagningsseminarium genomfört på engelska.

Antagningskommitté

Vid varje institution finns en antagningskommitté med uppgift att dels företa urval av de sökande, dels organisera antagningsseminarium för den som placerats främst i rangordningen av de sökande. Antagningskommittén lämnar underlag beträffande beslut om antagning till prefekten. Antagningskommittén består av

- institutionens FUS eller biträdande FUS (ordförande)
- två lärarrepresentanter som är docenter eller professorer, samt
- en doktorandrepresentant.

Ämnesföreträdaren eller annan ämneskompetent person kan adjungeras till kommittén. Vid jäv⁹ ersätts ordförande av sin ställföreträdare och ledamöter ersätts genom beslut av prefekt.

Antagningsseminarium

Antagningskommittén kallar den sökande som placerats först i rangordningen till forskarutbildningsplatsen till ett offentligt antagningsseminarium. Antagningsseminariet, där den sökande presenterar det planerade forskarutbildningsprojektet,

⁶ Antagningsordningen, stycke Antagningsförfarande, punkt 2.

⁷ 1,5 hp motsvarar en veckas heltidsstudier.

⁸ <http://www.blueberrysprak.nu/examensguiden/examen.asp?exam=toefl>

⁹ Se Appendix 2.

genomförs på svenska eller engelska (se under Särskild behörighet) av den sökande. Minst två veckor före seminariet ska skriftlig information ha skickats till forskarutbildningsadministratören vid aktuell institution:

- Individuell studieplan inklusive tids- och finansieringsplan (i förekommande fall¹⁰ godkänd av verksamhetschef eller motsvarande).
- Eventuella tillgodoräknanden av kunskaper och färdigheter som den sökande har förvärvat genom tidigare utbildning eller yrkesverksamhet och önskar få tillgodoräknad i forskarutbildningen.¹¹
- Beskrivning av försök som kräver etiska tillstånd samt uppgift om befintliga etiska tillstånd och de etiska tillstånd som behöver sökas med anledning av det planerade forskningsprojektet.

Beslut om antagning till forskarutbildning

Sedan institutionens prefekt tillstyrkt antagningsärendet fattar FUNs ordförande beslut om antagning.

Urval bland behöriga sökande görs med hänsyn till deras förmåga att tillgodogöra sig forskarutbildningen. Vid Fakulteten gäller följande bedömningsgrunder:

- Den sökandes dokumenterade ämneskunskaper med relevans för forskningsområdet.
- Den sökandes dokumenterade kunskaper i vetenskaplig teori och metod.
- Den sökandes analytiska förmåga, styrkt genom vetenskaplig rapport, uppsats, examensarbete eller liknande.

En samlad bedömning av de sökandes meriter kommer att göras.

Vid antagning ska följande beaktas:

- Högst hälften av delarbetena som ska ingå i en avhandling får vara publicerade/accepterade för publikation före antagningen till forskarutbildning.
- Delarbete som ska ingå i en avhandling får inte vara publicerat mer än fem år före antagning till forskarutbildning.
- Forskarutbildningen med doktorsexamen som mål ska motsvara 4 års heltidsstudier, och aktivitetsgraden vara minst 50%. Detta ska intygas av handledarna och i förekommande fall verksamhetschefen eller motsvarande, vid fastställande av den individuella studieplanen.

Överflyttning

Doktorand kan överflyttas från annan studieort eller överflyttas mellan forskarutbildning med licentiatexamen respektive doktorsexamen som mål. Startdatum för forskarutbildningen är då det ursprungliga startdatumet.

¹⁰ Då forskarutbildningen sker inom ramen för en anställning inom exempelvis region, kommun eller företag.

¹¹ Högskoleförordningen 6 kap 7 §

Överflyttning från annat universitet

FUN får besluta om antagning vid överflyttning av doktorand, antagen vid annat universitet eller högskola, att övergå och fortsätta sin utbildning och examineras vid Fakulteten. Den individuella studieplanen ska godkännas och antagningsseminarium genomföras på samma sätt som vid nyantagning.

Överflyttning mellan forskarutbildningar med licentiatexamen och doktorsexamen som mål

Doktorand som antagits till forskarutbildning med licentiatexamen som mål, och som önskar fortsätta sin forskarutbildning kan, i samband med licentiatseminariet, ansöka om antagning till forskarutbildning med doktorsexamen som mål. En ny individuell studieplan ska skrivas och ett nytt antagningsseminarium ska genomföras. Antagningsseminariet fungerar även som ett halvtidsseminarium och kan genomföras i samband med licentiatseminariet.

Doktorand som antagits till doktorsexamen har möjlighet att avsluta sin forskarutbildning med en licentiatexamen efter att ha fullgjort minst 120 hp av en utbildning som skulle ha avslutats med doktorsexamen.

Registrering och rapportering i Ladok

I Ladok (ett system för dokumentation av studieresultat) registreras uppgifter som rör forskarutbildningen. I samband med att doktoranden antas till forskarutbildningen görs en registrering i Ladok. Under forskarutbildningen ska avklarade poäng i kurs- och teoridelar inrapporteras fortlöpande, och aktivitetsgrad och typ av försörjning inrapporteras halvårsvis. Detta görs av institutionernas Ladok-rapportörer. Examinator för respektive forskarutbildningskurs ansvarar för att godkända forskarutbildningskurser anordnade vid Fakulteten rapporteras in i Ladok. Kurser som genomgått vid andra lärosäten ska godkännas och tillgodoräknas av FUS och sedan rapporteras in i Ladok. Vid ansökan om tillgodoräknanden ska det framgå på vilken nivå kurserna är (avancerad nivå eller forskarutbildningsnivå).

2.3Handledning

Handledarskap inom forskarutbildningen är ett omfattande uppdrag avseende kompetens och varaktighet, samt en nyckelfaktor för en framgångsrik forskarutbildning. Vid tillsättning av handledare ska därför doktorandens behov av högkvalitativ handledning sättas före meritvärdet av ett handledaruppdrag. För varje doktorand ska minst två handledare utses, varav en ska vara huvudhandledare. Handledare som inte är huvudhandledare kallas biträdande handledare.

Kompetenskrav för handledare

- Huvudhandledaren ska vara docent eller professor.
- Huvudhandledaren ska vara anställd vid LiU eller upplåten enhet till LiU¹². Anställningen ska förväntas sträcka sig fram till den tidpunkt när doktorandens disputation avses äga rum. Anställningsförhållandet bedöms av institutionsstyrelsen när anmälan för inrättande av forskarutbildningsplats inlämnas.
- Huvudhandledaren ska verka inom Fakultetens vetenskapsområde.
- Huvudhandledaren ska ha genomgått av Fakulteten godkänd handledarkurs eller bedömts ha sådan kompetens. Bedömningen görs av FUS.
- Biträdande handledare ska ha avlagt doktorsexamen.
- Minst en av handledarna ska ha tjänstemässig koppling till den institution där doktoranden antas (Docent vid LiU och verksam vid universitetssjukvårdsenhet räknas som tjänstemässig koppling till institution).
- Handledarna sinsemellan får inte vara gifta, sambo/delsbo/särbo eller på annat sätt ha en nära personlig relation till varandra.
- Jäv får ej förekomma mellan handledare och doktorand.

Uppgifter för huvudhandledare

- Huvudhandledaren ska ha ett övergripande ansvar för handledningen vad gäller upplägg och genomförande av forskningsprojekt, samt att tillsammans med doktoranden ha ett ansvar för att forskarutbildningskurser och andra moment så som specificeras i de allmänna och individuella studieplanerna, genomförs.
- Huvudhandledaren ska ansvara för att årlig uppföljning av den individuella studieplanen genomförs, samt att halvtidsseminarium och disputation planeras och genomförs.
- Huvudhandledaren ska vid anmälan till disputation bidra med en kort beskrivning av de ingående delarbetena samt en specifikation av doktorandens egen insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts vid en annan avhandling ska en ingående beskrivning av de olika författarnas insatser göras.
- Huvudhandledaren ska ansvara för att finansieringsplanen upprättas och revideras. Huvudhandledarskap innebär dock inte ett formellt finansiellt ansvar – det åvilar institutionen.

Uppgifter för biträdande handledare

- Biträdande handledare ska komplettera den vetenskapliga kompetensen inom projektet. Det ska tydligt specificeras i den individuella studieplanen vilken roll respektive biträdande handledare ska ha.

2.4 Individuell studieplan

Den individuella studieplanen är det dokument som styr den särskilda inriktning som varje enskild doktorand har i sin forskarutbildning. Huvudhandledare och doktorand upprättar i samband med ansökan om antagning till forskarutbildning den individuella studieplanen. FUS bereder, prefekten tillstyrker och FUN beslutar om den individuella studieplanen vid antagning. Utöver uppgifter i den förtryckta blanketten ska ansökan innehålla:

- Projektplan för doktorandens forskningsprojekt innehållande bakgrund, mål, metoder, planerade delprojekt och betydelse.
- Finansieringsplan för hela forskarutbildningstiden inklusive en tydlig plan för såväl doktorandens försörjning som de finansieringskällor (projektnummer) som ska användas.
- Tidsplan där det tydligt framgår om och i så fall hur forskarutbildningen ska kombineras med annan verksamhet (t.ex. undervisning eller klinisk tjänstgöring), när årliga uppföljningar ska göras, när halvtidsseminarium eller licentiatexamen och/eller när doktorsexamen beräknas genomföras.

2.5 Studiefinansiering

LiU har beslutat att anställning som doktorand ska vara den enda förekommande studiestödsformen i forskarutbildningen.¹²

Doktorand kan kombinera forskarutbildningen med anställning hos annan huvudman än LiU, exempelvis inom region, kommun eller företag. Detta sker under förutsättning att doktoranden kan ägna så stor del av sin tid åt utbildningen att den kan slutföras inom åtta år vad gäller doktorsexamen¹³ samt att övriga regler vad gäller forskarutbildning vid LiU och Fakulteten följs.

Det kan även förekomma att utländska doktorander har med sig olika typer av finansiering (exempelvis stipendium). Stipendier från extern stipendiedonator utanför Sverige för forskarutbildning ska stå i överensstämmelse med det belopp som gäller för gäststipendium för doktorand vid Svenska Institutet. I de fall beloppet ligger lägre, ska institutionen komplettera med ett stipendium upp till Svenska Institutets stipendienivå.¹⁴

¹² Beslut 2010-09-23 (dnr LiU-2010-01311)

¹³ Högskoleförordningen 7 kap 36 §

¹⁴ Beslut 2010-02-03 (dnr LiU-2010-00226)

Institutionsstyrelsen ska inför ställningstagande om inrättande av forskarutbildningsplats bedöma att finansieringen kan säkras under hela utbildningen.

Maximalt 430 timmar per år, d.v.s. 25 % av heltid, får vara ofinansierad, exempelvis jourkomp eller ledighet.

3 Under forskarutbildningen

3.1 Kurser och andra moment i forskarutbildningen

Samtliga forskarutbildningskurser vid Fakulteten ska ha en kursplan fastställd av FUN. Kurser kan vara anordnade genom stöd av FUN eller organiserade via institutionerna. För doktorander antagna från och med 1 november 2012 är kurskravet 30 hp för doktorexamen (18 hp för licentiatexamen).¹⁵

Obligatoriska forskarutbildningskurser (16 hp)

Grundläggande biostatistik (Basic Biostatistics) ¹⁶	4 hp
Forskningsmetodik (Scientific Methodology)	5 hp
Bio- och forskningsetik (Bioethics and Research Ethics) ¹⁷	4 hp
Vetenskaplig kommunikation och informationssökning (Scientific Communication and Information Retrieval)	3 hp

Valbara forskarutbildningskurser (minst 8 hp, varav ämnesspecifika kurser¹⁸ minst 6 hp)

Försöksdjurskunskap (Laboratory Animal science), obligatorisk för doktorand som ska arbeta med försöksdjur ¹⁹	5 hp
Multivariat statistik (Multivariat statistics)	5 hp
Epidemiologi (Epidemiology)	5 hp
Vetenskaplig text (The Art and Science of Scientific Writing)	5 hp
Good Clinical Practice (GCP) ²⁰	1,5 hp
Good Laboratory Practice (GLP)	3 hp
Ämnesspecifika kurser	minst 6 hp

¹⁵ För doktorander antagna på tidigare regelverk gäller följande: För antagna före 1 juli 2007 är kravet 15 hp för uttagande av doktorexamen. För doktorander antagna från och med 1 juli 2007 är kurskravet 33 hp. För doktorander som ska arbeta med försöksdjur tillkommer en obligatorisk kurs i försöksdjurskunskap på 5 hp.

¹⁶ 2019-07-01 sänks kravet från 5 till 4 hp. Dock kommer fakultetens kurs för hösten 2019 fortfarande att vara på 5 hp. Först våren 2020 ändras kurspoängen till 4 hp. Denna regeländring gäller samtliga doktorander, oberoende av datum för antagning till forskarutbildningen.

¹⁷ 2019-07-01 ändras kursens innehåll, och poängen ändras därmed från 3 till 4 hp. Det ökade kravet gäller endast de doktorander som ej genomfört kursen före 2019-07-01. Denna regeländring gäller samtliga doktorander, oberoende av datum för antagning till forskarutbildningen.

¹⁸ Ämnesspecifika forskarutbildningskurser inom vilka doktoranden behöver inhämta adekvata kunskaper för avhandlingsarbetet såsom specificerats i den individuella studieplanen. Dessa kurser ska vara godkända av FUN eller tillgodoräknats genom beslut av FUS (externa kurser). Hit räknas även godkända kliniska specialistkurser (SK-kurser) som har tydlig direkt relevans för forskningsprojektet enligt den individuella studieplanen.

¹⁹ Centrala försöksnämndens kungörelse (SJVFS 1992:11) med föreskrifter och allmänna råd om utbildningskrav vid användning av djur för vetenskapliga ändamål mm (L 32).

²⁰ 2019-07-01 ändras kursens innehåll, och poängen ändras därmed från 5 till 1,5 hp.

Andra poänggivande moment (minst 6 hp)

Deltagande i internationella konferenser (max 2 hp per konferens, max 3 hp totalt)

Vistelse hos annan forskargrupp (1,5 hp per vecka, max 3 hp totalt)

Deltagande i seminarier, journal clubs etc. (max 5 hp totalt)

Tillgodoräknande

FUS har delegation från FUN att pröva tillgodoräknanden. Doktorand kan vid antagning ansöka om tillgodoräknande av godkända forskarutbildningskurser som tidigare genomgått vid annat universitet eller högskola. Likaså kan kunskaper och färdigheter som har förvärvats i yrkesverksamhet samt tidigare utbildning tillgodoräknas. Tillgodoräknanden beslutas av FUS i samband med antagning. Kurser kan tillgodoräknas om de motsvarar de allmänvetenskapliga baskurserna i Fakultetens forskarutbildning även om de genomgått på avancerad nivå. FUS rådgör vid tillgodoräknandet med examinator för respektive allmänvetenskaplig kurs. FUS ansvarar för att godkända kurspoäng registreras i Ladok. Grundutbildning i forskningsförberedande syfte kan inte tillgodoräknas i forskarutbildningen. Om det gäller en principiell fråga, kan FUS överlämna ärendet till FUN för prövning.

Examinator i forskarutbildning

FUN utser examinator för forskarutbildningskurser vid Fakulteten. Till examinator för forskarutbildningskurs får utses den som är anställd som lärare vid LiU för vilken krävs doktorsexamen eller motsvarande vetenskapliga kompetens, samt är docent eller professor. För de utbildningsmoment där examinator ej är utsedd, är huvudhandledare examinator. FUS är examinator för forskarutbildningskurser genomförda med godkänt resultat vid annat lärosäte, samt för andra moment inom forskarutbildningen.

3.2 Årlig uppföljning

Enligt det lokala regelverket ska den individuella studieplanen följas upp minst en gång per år²¹. FUS vid respektive institution är ansvarig för att begära in skriftlig uppföljning från doktorand och handledare. Uppföljningen ska signeras av både doktorand och handledare (i förekommande fall även verksamhetschef eller motsvarande) och innehålla följande uppgifter:

- Avklarade moment enligt plan
- Avvikelser från den individuella studieplanen vad gäller framsteg i planerat forskningsprojekt eller genomförande av poänggivande moment
- Avvikelser från planerad tidsplan eller finansieringsplan
- Om större avvikelser jämfört med den individuella studieplanen eller tids- och finansieringsplanen föreligger ska en reviderad individuell studieplan skickas in tillsammans med den årliga uppföljningen.

²¹ Utbildningsordningen, stycke Individuell studieplan, punkt 2.

FUS vid respektive institution ska meddela institutionsstyrelsen om problem av allvarlig eller principiell art framkommer vid den årliga uppföljningen, eller om årliga uppföljningen trots påminnelse ej lämnats in. I förekommande²² fall ska årlig uppföljning alltid ske med aktivt deltagande av verksamhetschef eller motsvarande.

3.3 Halvtidsseminarium

Ett halvtidsseminarium är ett obligatoriskt, offentligt utlyst seminarium där det vetenskapliga arbetet diskuteras. Syftet med halvtidsseminariet är att kvalitetsgranska hur avhandlingsprojektet framskrider liksom doktorandens progression och att bistå i planeringen av det fortsatta arbetet. Halvtidsseminariet ska genomföras senast två år efter antagning vid heltidsstudier (alternativt senast fyra år efter antagning vid halvtidsstudier), eller när två artiklar har skickats in för publicering. Ämnesföreträdaren gör, i samråd med doktoranden och huvudhandledaren, anmälan om halvtidsseminarium till FUS. FUS beslutar om att halvtidsseminarium får ske. Halvtidsseminarium i forskarutbildningen kan endast genomföras vid Campus US eller Campus Norrköping vid LiU.

Anmälan om halvtidsseminarium ska innehålla:

- Information om tid och plats för seminariet (sal bokas av handledare/doktorand).
- Förslag till två sakkunniga granskare. Minst en av de sakkunniga ska vara docent eller professor och vara ojävig i förhållande till doktorand och handledare. Denne ojävige sakkunnige kan med fördel ingå i betygsnämnden vid doktorandens disputation. Ingen av de sakkunniga ska vara direkt involverad i det aktuella doktorandprojektet. Släktskapsjäv får inte heller föreligga.
- Förslag till ordförande - ämnesföreträdaren alternativt huvudhandledaren.
- Doktorandens beskrivning av avhandlingsprojektets innehåll och fortskridande skrivet på engelska (5-10 sidor).
- Ett utdrag ur Ladok som visar på genomgångna forskarutbildningskurser.
- En kopia av publicerade artiklar eller manuskript som avses ingå i en sammanläggningsavhandling alternativt en sammanfattning av utförda och planerade delar av avhandlingsarbetet vid monografiavhandling.
- Den senaste versionen av den individuella studieplanen. Tidigare versioner av individuell studieplan kan rekvireras vid behov.

Genomförande

Vid seminariet presenterar doktoranden på engelska avhandlingsprojektets bakgrund, frågeställning, metod, hittills vunna resultat och deras betydelse, samt

²² Doktorand anställda av kommun, region eller företag.

det planerade fortsatta arbetet. Därefter ska de sakkunniga och seminariedeltagarna få möjlighet att ställa frågor om avhandlingsprojektet till doktoranden och diskutera projektets fortsättning. Diskussionen kan ske på svenska eller engelska.

Sakkunnigas synpunkter

Efter diskussion om projektets kvalitet, utfört och planerat arbete, doktorandens progression samt seminariets framförande fyller granskarna i halvtidsprotokollet²³. Om synpunkter framkommit vid halvtidsseminariet som föranleder en revidering av forskningsplanen och/eller övriga dokument i den individuella studieplanen, antecknas vad som ändrats och även om ingen ändring skett ska detta motiveras. Halvtidsprotokollet skickas till FUS för diarieföring och arkivering.

3.4 Växling och byte av handledare

Vid halvtidsseminarium ska ställning alltid tas till eventuell växling av huvudhandledare och biträdande handledare. Det är möjligt att byta handledare även vid annan tidpunkt än vid halvtidsseminariet. Om en huvudhandledares anställning upphör innan forskarutbildningen är avslutad, utses i första hand en av de biträdande handledarna som uppfyller kraven på huvudhandledare att överta uppdraget. En huvudhandledare som går i pension kan kvarstå som huvudhandledare, om det antas att doktoranden vid denna tidpunkt har högst ett år till sin disputation. Handledaren fyller i blankett "Anmälan om handledarbyte" och skickar till FUS med en motivering till varför handledarskifte ska ske. Samtliga handledare samt doktoranden ska skriva under. Prefekten utser, efter beredning av FUS, i normalfallet ny handledare.

3.5 Problemhantering

Om problem uppstår under forskarutbildningen som inte kan lösas av doktorand och handledare själva ska i första hand institutionens FUS kontaktas (vid jäv, den ställföreträdande). Om institutionen, handledaren eller doktoranden anser att ärendet behöver granskas av bedömare utanför institutionen kan endera parten begära detta av FUN efter att institutionens FUS informerats. En grupp utsedd av FUN (ordförande i FUN, en lärarrepresentant och en doktorandrepresentant) bereder och föredrar ärendet. Under denna föredragning äger doktorand, huvudhandledare, FUS och representant från institutionsledningen rätt att närvara. Beslut kan inledningsvis innebära att ärendet utreds ytterligare av FUS, alternativt externa sakkunniga som dekanus utser. Samtliga ärenden ska resultera i ett beslut av FUN i form av ett sakutlåtande och en rekommendation till hur institutionen bör handlägga ärendet. Om institutionen eller doktoranden är missnöjd med FUNs beslut hänskjuts ärendet till FSM.

²³ Blankett D 7, https://www.liu.se/medfak/om-oss/styrelse_namnder/fun/blanketterforskarutbildning?l=sv

Byte av handledare

Enligt Högskoleförordningen ska en doktorand, som så begär, få byta handledare. FUS bereder ärendet och prefekt utser sedan ny handledare.

Rätt till handledning och andra resurser²⁴

Om en doktorand i väsentlig utsträckning åsidosätter sina åtaganden enligt den individuella studieplanen, ska rektor besluta att doktoranden inte längre ska ha rätt till handledning och andra resurser för utbildningen. Innan ett sådant beslut fattas ska doktoranden och hans eller hennes handledare ges möjlighet att yttra sig. Prövningen ska göras på grundval av deras redogörelser och annan utredning som är tillgänglig. Vid bedömningen ska det vägas in om LiU har fullgjort sina egna åtaganden enligt den individuella studieplanen. Beslutet ska vara skriftligt och motiverat. Resurserna får inte dras in för den tid då doktoranden är anställd som doktorand. Inför rektors beslut ankommer det på FSM bereda ärendet och lämna förslag till beslut.

Om resurserna för utbildningen har dragits in enligt ovan, kan doktoranden efter ansökan hos rektor få tillbaka sin rätt till handledning och andra resurser. Doktoranden måste då genom att visa upp ett tillkommande studieresultat av beaktansvärd kvalitet och omfattning eller på något annat sätt göra sannolikt att han eller hon kan fullgöra sina återstående åtaganden enligt den individuella studieplanen.

²⁴ Högskoleförordningen 30 § och 31 §

4 Disputation

4.1 Doktorsavhandlingens utformning och omfång

Doktorsexamen uppnås efter att doktoranden fullgjort en utbildning om 240 hp inom ett ämne för forskarutbildning. För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 hp godkänd.

Bedömning av om det framlagda avhandlingsarbetet med kursdel motsvarar en arbetsinsats om fyra års heltidsstudier, och håller en god internationell standard sker vid betygsnämndens förhandsbedömning och slutligen av betygsnämnden i samband med disputation. Doktorandens insats ska tydligt kunna urskiljas.

De flesta avhandlingar vid Fakulteten är sammanläggningsavhandlingar som baseras på ett antal delarbeten. Delarbetena ska omges av en ramberättelse skriven på engelska, som tillsammans med ingående delarbeten utgör avhandlingen. Det finns också möjlighet att disputerar på en monografiavhandling, se "Rutiner vid monografiavhandlingar"²⁵. Samtliga avhandlingar vid Fakulteten ska följa LiUs grafiska profil²⁶.

För doktorander antagna från och med 1 juli 2007 gäller följande:

- Avhandlingen ska omfatta minst två delarbeten. Vanligtvis omfattar den fler, men sällan fler än fyra. Det exakta antalet som krävs beror på de enskilda arbetenas kvalitet, omfång och inte minst den roll doktoranden haft i tillkomsten av respektive delarbete. Det finns ingen begränsning för hur många avhandlingar en specifik publikation kan användas i – den avgörande faktorn är om den enskilda doktoranden har gjort en betydande insats i arbetet.²⁷
- Minst två delarbeten ska vara publicerade eller ha accepterats för publikation i refereegranskade tidskrifter med internationell spridning.
- Doktoranden ska vara försteförfattare på minst ett av de accepterade arbetena.
- Högst hälften av delarbetena som ska ingå i en avhandling får ha publicerats eller accepterats för publikation före antagningen till forskarutbildningen. Inget delarbete får ha publicerats mer än fem år före antagning till forskarutbildning.
- Doktoranden ska ha deltagit i samtliga delar av publikationsprocessen för vetenskapliga arbeten.

²⁵ Appendix 3

²⁶ För detaljer vad gäller formgivning se
<http://www.liu.se/insidan/kommunikationsstod/grafiskprofil?l=sv>

²⁷ Appendix 4.

För doktorander antagna före 1 juli 2007 finns följande alternativ:

1. Kvarstå i tidigare forskarutbildningsämne med tillhörande allmän studieplan. Kurs- och momentkrav kvarstår enligt tidigare. Allmän studieplan och krav vid examination kvarstår d.v.s. vid en sammanläggningsavhandling gäller att doktoranden har författat minst fyra vetenskapliga artiklar i vilka vederbörande gjort en självständig och framträdande insats. I övrigt gäller samma regler som ovan.
2. Byta till forskarutbildningsämnet Medicinsk vetenskap med tillhörande allmän studieplan. Kurs och momentkrav följer då vad som sägs under Kurser och andra moment i forskarutbildningen vid Fakulteten. Krav vid examination, se ovan antagna från och med 1 juli 2007.

Aktivitetsgrad

Doktorander antagna från och med 1 juli 2007 ska senast den termin disputation genomförs ha varit registrerad doktorand med en aktivitetsgrad motsvarande minst två år på 100 %. Doktorander antagna från och med 1 januari 2009 ska senast den termin disputation genomförs ha varit registrerad doktorand med en aktivitetsgrad motsvarande minst tre år på 100 %.

4.2 Anmälan till disputation

Anmälan till disputation görs på särskild blankett och ska tillsammans med bilagor innehålla:

- Förslag på fakultetsopponent: Ämnesföreträdaren föreslår fakultetsopponent, som ska vara docent, professor eller motsvarande, komma från annat universitet än LiU, samt ej ha deltagit vid halvtidsseminariet/licentiatseminariet.
- Förslag på betygsnämndsledamöter: Ämnesföreträdaren föreslår två ordinarie ledamöter, varav åtminstone en ska vara extern ledamot, d.v.s. ej från LiU, samt en ersättare. Om möjligt ska någon av betygsnämndens ledamöter ha varit sakkunnig vid halvtidsseminariet. Samtliga betygsnämndsledamöter ska vara docenter eller professorer, samt ha vidtalats och accepterat uppdraget vid anmälan till disputation. (FUS utser i ett senare skede en tredje ledamot, tillika sammankallande och ordförande vid disputationsakten, från det fasta betygskollegiet). Vid behov²⁸ kan betygsnämnden bestå av fem ledamöter. Då ska ämnesföreträdaren utse tre ledamöter i betygsnämnden, varav åtminstone en extern ledamot, d.v.s. ej från LiU, samt en ersättare. (FUS ska utse två ledamöter från det fasta betygskollegiet).
- Förslag på värd för disputationsakten: Ämnesföreträdaren föreslår värd för disputationsakten, vilken vanligtvis är huvudhandledaren eller ämnesföreträdaren själv.

²⁸ Exempelvis när en doktorsavhandling är av tvärvetenskaplig karaktär samt vid monografiavhandlingar.

- Kort beskrivning av de ingående delarbetena och specifikation av samtliga medförfattares insatser och särskilt doktorandens insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts eller ska användas i en annan avhandling ska en ingående beskrivning göras av de olika doktorandernas insatser.
- Utdrag ur Ladok (UT90) där genomgångna forskarutbildningskurser, aktivitet och andra moment redovisas.
- Kopia av protokoll från halvtidsseminariet.
- Kopia av den aktuella individuella studieplanen.
- Kopia på ett av doktoranden undertecknat medgivande för elektronisk publicering²⁹.
- De i avhandlingen ingående delarbetena skickade i elektronisk form. Om avhandlingen utgörs av en monografi skickas den i sin helhet i elektronisk form
- Jävsintyg undertecknat av ämnesföreträdare, samtliga handledare, doktorand och FUS.

Handläggning av disputationsansökan

- Anmälan till disputation lämnas till FUS vid institutionen³⁰. Det finns av FUN beslutade inlämningstider beroende på när man planerar att disputerar.
- FUS kontrollerar att den föreslagna betygsnämnden och fakultetsopponent inte är jäviga³¹, att erforderligt antal poäng i forskarutbildningen är uppfyllda, samt att anmälan i övrigt följer de regler som fastställts.
- FUS föreslår till betygsnämnden en ojävig intern sakkunnig, tillika sammankallande och ordförande vid disputationsakten, utifrån ett av dekanus utsett fast betygskollegium.
- FUS föredrar det individuella ärendet för FUN som fastställer tid och plats för disputationen, samt utser fakultetsopponent, betygsnämnd och ordförande för disputationsakten.
- Betygsnämnden förhandsgranskar och motiverar tillstyrkan till disputation eller i förekommande fall avstyrkan.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN om godkännande av disputationsansökan.

²⁹ Institutionen erhåller ett s.k. disputationsbidrag först då doktoranden tagit ut sin examen och publicerat avhandlingen elektroniskt via LiU E-press.

³⁰ Pricklista på FUNs hemsida,

<https://www.liu.se/medfak/forskning/fun/forskarutbildning/disputation/dags-for-disputation/1.664861/pricklistadisp151222.pdf> http://www.hu.liu.se/om-oss/styrelse_namnder/fun/disputation?l=sv

³¹ Se Appendix 2.

Handläggning av licentiatseminarier och monografiavhandlingar

Handläggning av monografiavhandling beskrivs i Appendix 3. Handläggning av licentiatavhandling beskrivs i Appendix 5.

4.3 Förhandsgranskning

FUN utser betygsnämnd och ansvarar sedan för att sända delarbeten och disputationens ansökan till betygsnämndsledamöterna för förhandsgranskning. Den betygsnämndsledamot som kommer från det fasta betygskollegiet är sammankallande i betygsnämnden. Vid granskningen ska en bedömning ske av om det framlagda avhandlingsarbetet med kursdel motsvarar en arbetsinsats om fyra års heltidsstudier och håller en god internationell standard. Om så är fallet ska anmälan till disputation tillstyrkas. Det är möjligt för betygsnämnden att begära in ramberättelsen, om kvaliteten på artiklarna är tveksam.

Sammanställande i betygsnämnden ska samråda med övriga betygsnämndsledamöter genom möte eller telefonsammanträde. Sammanställande i betygsnämnden ska komma in med ett skriftligt, för betygsnämnden gemensamt, förhandsutlåtande om delarbetena eller monografiavhandlingen har sådan omfattning och god internationell kvalitet att disputation kan rekommenderas. Betygsnämndsledamöterna ska vara och en tillkännage att de ställer sig bakom förhandsutlåtandet.

Om betygsnämnden beslutar att tillstyrka genomförande av disputation fattar FUNs ordförande beslut om disputation på delegation.

Om betygsnämnden beslutar att avråda från disputation, ska detta motiveras skriftligen och sammankallande i betygsnämnden ska i sådana fall kontakta FUNs ordförande, för diskussion hur man ska gå vidare i ärendet. Det är då lämpligt att FUNs ordförande sammankallar doktorand, handledare, ämneföreträdare och FUS för denna diskussion. Ordförande för betygsnämnden kan bjudas in till mötet för att kort informera om beslutet, men deltar ej i fortsatt planering.

4.4 Spikning

Minst tre veckor före disputationen ska den färdiga avhandlingen offentliggöras genom s.k. "spikning". Spikning kan ske från och med första måndagen i augusti fram till fredagen före midsommarafton. Dekanus kontaktas innan spikningstillfället för att skriva på de två spikningsexemplaren. Doktorand uppvisar kvitto att fastlagt antal pliktexemplar av avhandlingen har levererats till LiUs bibliotek. Det ena spikningsexemplaret ska diarieföras hos universitetets registrator och spikas på LiUs officiella anslagstavla i hus Origo, Valla. Det andra spikas på Fakultetens interna spikstock. Doktoranden distribuerar avhandlingen och kappan till fakultetsopponent och betygsnämndens ledamöter, gäller även monografiavhandlingar. Det är också vanligt att sprida avhandlingen i tryckt eller

elektronisk form till berörda institutioner och forskare, nationellt och internationellt. Avhandlingen offentliggörs även genom doktorandens och institutionens egen spridning och genom elektronisk publicering vid LiU E-press (i normalfallet fulltext exklusive manuskript).

4.5 Disputationsakten

Doktorsavhandlingen ska försvaras muntligen vid en offentlig disputation i närvaro av fakultetsopponent och betygsnämnd. Doktoranden ska i god tid boka datum för disputationen hos handläggare på fakultetskansliet. Disputation ska ske på helgfria vardagar, och det får maximalt genomföras två disputationer per dag vid Fakulteten (en på förmiddagen och en på eftermiddagen). Om särskilda skäl föreligger kan dekanus medge undantag från detta.

Plats för disputation

Vanligen sker disputation eller licentiatseminarium vid Campus US, Campus Norrköping eller Campus Valla, men kan även genomföras vid Vrinnevisjukhuset i Norrköping, vid Länssjukhuset Ryhov i Jönköping eller vid Länssjukhuset i Kalmar om doktoranden har en naturlig koppling till någon av respektive enheter. Dekanus kan undantagsvis godkänna annan disputationsplats utöver ovan nämnda. Den institution vid Fakulteten som doktoranden är registrerad vid kan från Fakulteten erhålla upp till maximalt 5 000 kr/tillfälle som bidrag till resekostnader för att fakultetsmedlemmar som så önskar, inklusive betygsnämndsledamöter, ska kunna erbjudas direkttransport från Linköping/Norrköping till disputation eller licentiatseminarium som äger rum vid ovan nämnda enheter utanför LiU. Forskarutbildningsadministratören vid institutionen fungerar som kontaktperson vid sådana resor.

Agenda för disputation

Värden hälsar välkommen till disputationen, presenterar doktoranden, titel på avhandlingen, fakultetsopponent, betygsnämndsledamöterna, huvudhandledare och biträdande handledare samt förklarar kortfattat för publiken hur disputationen är upplagd. Värden överlämnar därefter ordet till ordföranden för disputationen. Ordföranden förklarar disputationen öppnad och genomför disputationsakten enligt nedan:

- Doktoranden anmäler eventuella korrektioner i avhandlingen och kan vid behov dela ut erratalista.
- Fakultetsopponenten ger en kort populärvetenskaplig introduktion av avhandlingen och det forskningsfält som behandlats.
- Doktoranden presenterar avhandlingens huvudsakliga resultat och slutsatser.
- Fakultetsopponenten diskuterar avhandlingen med doktoranden, påtalar styrkor och brister samt ställer frågor som doktoranden ska besvara.
- Ordföranden låter betygsnämnden ställa frågor.
- Ordföranden lämnar över till auditoriet att ställa frågor.

- Ordföranden avslutar disputationen och kallar betygsnämnden direkt därefter till sammanträde för beslut om betyg.

Värden kan efter avslutad disputationsakt invitera åhörarna till ett efterföljande samkväm.

Åtgärder vid förfall för betygsnämndsledamöter eller fakultetsopponent

Vid förfall senast dagen före disputation: Om fakultetsopponent blir förhindrad att genomföra sitt uppdrag senast dagen före disputationen, ska FUNs ordförande eller, vid förfall för denne, vice ordföranden omedelbart kontaktas, och har då att fatta beslut om hur situationen ska lösas. Om det uppstår förfall för ordinarie betygsnämndsledamot, ska detta anmälas till sammankallande i betygsnämnden, som då kontaktar ersättaren.

Vid förfall på disputationsdagen: Om betygsnämndsledamot (intern eller extern) meddelar förhinder på disputationsdagen, träder den av FUN utsedde ersättaren in i dennes ställe. Ersättaren ska närvara vid disputationens början och vara beredd att medverka vid disputationen. Om ersättaren inte finns tillgänglig utser ordförande för disputationen (eller, om ordförande fått förhinder, FUNs ordförande) en ojävig docent. Om fakultetsopponenten meddelar förhinder på disputationsdagen, eller ej infinner sig till disputationens början, utser ordförande för disputationsakten en ersättare. Ersättaren utses lämpligen från betygsnämnden och den av FUN utsedde ersättaren träder in i betygsnämnden. Om nödvändigt kan disputationsakten ajourneras under tiden ersättare utses. Efter genomförd disputation ska FUN skriftligen delges omständigheterna.

Betygsnämndens sammanträde

Betygsnämnden sammanträder omedelbart efter disputationen. Betygsnämnden utser ordförande inom gruppen, emeritus kan ej utses till ordförande. Fakultetsopponenten och även huvudhandledaren ska närvara vid sammanträdet med betygsnämnden och delta i överläggningarna men inte i besluten. Biträdande handledare kan adjungeras till betygsnämndens överläggningar men deltar ej i besluten. Doktorsavhandlingen betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygssättningen tas hänsyn till både det vetenskapliga innehållet i avhandlingen och försvaret av densamma under disputationen. Om betygsnämndens ledamöter har olika uppfattning, gäller majoritetsbeslut. Om avhandlingen godkänns ska skälen för betygsnämndens beslut inte redovisas, inte heller de skäl som en enskild ledamot kan ha anfört i skiljaktig mening. Om avhandlingen däremot underkänns ska skälen redovisas i ett protokoll. (Protokoll skrivs även vid godkännande). Doktoranden ska då få möjlighet att vid senare tillfälle åter ansöka om att försvara en ny avhandling vid ny disputation.

4.6 Examensbevis och Diploma supplement

När doktorand har disputerat, och när protokollet från betygsnämndens sammanträde kommit FUN tillhanda samt alla moment för doktorsexamen är uppfyllda, ansöker doktorand om examensbevis. Ansökan insänds till handläggare på fakultetskansliet tillsammans med följande handlingar:

- Utdrag från Ladok (RS93) som visar att kurs- och teoridelar är avklarade (erhålles från institutionen).
- Intyg på att avgift till studentkår erlagts för de terminer som löper fram till och med vårterminen 2010 (erhålles från kårservice).

Fakulteten har rätt att utfärda filosofie respektive medicine doktorsexamen och i ansökan om examensbevis uppges typ av examen. Examensbevisen för såväl doktorsexamen som licentiatexamen ska undertecknas av dekanus och prodekanus för forskning. I examensbeviset framgår bland annat avhandlingens titel samt vilka forskarutbildningskurser som ingår i examen. Utöver examensbeviset utfärdas ett s.k. Diploma supplement som beskriver doktorsexamens plats i det svenska utbildningssystemet.

Bilagor och blanketter

Bilaga 1. Allmän studieplan för Medicinsk vetenskap

<http://www.liu.se/medfak/forskarutbildning/antagning-till-utbildning-pa-forskarniva/allman-studieplan?l>

Blankett 1a. Byte av forskarutbildningsämne till Medicinsk vetenskap

Blankett 1b. Byte av allmän studieplan

Blankett 2. Ansökan om antagning till utbildning på forskarnivå i Medicinsk vetenskap

Blankett 3a. Individuell studieplan Medicinsk vetenskap

Blankett 3b. Revidering av Individuell studieplan

Blankett 3c. Revidering av Individuell studieplan antagna före 1 juli 2007

Blankett 4a. Ansökan om tillgodoräknande av kurs

Blankett 4b. Ansökan om tillgodoräknande av andra moment

Blankett 5. Årlig uppföljning av individuell studieplan

Blankett D6. Anmälan om halvtidskontroll för utbildning på forskarnivå

Blankett L6. Ansökan om licentiatseminarium

Blankett 7. De sakkunnigas bedömning vid halvtidskontroll, halvtidsprotokoll

Blankett 8. Anmälan om disputation

Blankett 9. Protokoll för disputation

Samtliga blanketter finns på FUNS hemsida,

<https://www.liu.se/medfak/forskning/fun/forskarutbildning/blanketterforskarutbildning?l=sv>

Appendix 1. Högskoleförordningen bilaga 2, Examensordningen

Mål för doktorsexamen

Kunskap och förståelse

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa brett kunnande inom och en systematisk förståelse av forskningsområdet samt ha en djup och aktuell specialistkunskap inom en avgränsad del av forskningsområdet, och
- visa förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet och med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet.

Färdighet och förmåga

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa förmåga till vetenskaplig analys och syntes samt till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer,
- visa förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar samt att planera och med adekvata metoder bedriva forskning och andra kvalificerade uppgifter inom givna tidsramar och att granska och värdera sådant arbete,
- med en avhandling visa sin förmåga att genom egen forskning väsentligt bidra till kunskapsutvecklingen,
- visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt med auktoritet presentera och diskutera forskning och forskningsresultat i dialog med vetenskapssamhället och samhället i övrigt,
- visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap, och
- visa förutsättningar för att såväl inom forskning och utbildning som i andra kvalificerade professionella sammanhang bidra till samhällets utveckling och stödja andras lärande.

Värdering och förhållningssätt

För doktorsexamen ska doktoranden

- visa intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet samt förmåga att göra forskningsetiska bedömningar, och
- visa fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används.

Vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling)

För doktorsexamen ska doktoranden ha fått en vetenskaplig avhandling (doktorsavhandling) om minst 120 högskolepoäng godkänd.

Appendix 2. Jävsregler

Enligt förvaltningslagens 11 § (1986:223) är jäv en omständighet där en ledamot av ett beslutande organ som deltar i överläggning eller ett föredragande kan antas brista i objektivitet vid sitt ställningstagande. Olika typer av jäv förekommer, exempelvis

- sakägar-, intresse- eller släktskapsjäv (inkluderar gifta, sambo eller släkt),
- grannlagenhets- eller delikatessjäv

Risk för *grannlagenhets- eller delikatessjäv* föreligger om någon ska fatta beslut som rör en doktorand och är uppenbar vän eller har haft ett tidigare samarbete med doktorand eller någon av handledarna. Denna jävsgrund går även under namnet generalklausulen och belyser särskilda omständigheter som är ägnade att rubba förtroendet till vederbörandes opartiskhet i ett ärende.³²

Ovanstående innebär specifikt för forskarutbildningen:

- Jäv föreligger vid vetenskapligt samarbete (inkluderar deltagande i samma projekt, medsökande eller medbidragstagare i samma forskningsprojekt) och samproduktion som ägt rum under den senaste 5-årsperioden. En gemensam artikel är tillräckligt för att räknas som samproduktion. Medförfattarskap i publikation om vårdprogram etc. där det ingår medförfattare från ett antal kliniska centra i landet/internationellt är undantaget. Jäv kan föreligga under en längre tid än fem år om ett nära och/eller omfattande samarbete förekommit.
- Tidigare doktorand - huvudhandledarförhållande innebär livslång jävssituation.

Jävsförhållande kan uppstå för doktoranden och/eller för handledarna vid ett antal tillfällen:

A. I relation till ett antal olika funktionärer/personer:

- Vid antagning/handledarbyte
- Vid halvtidsseminarium
- Vid disputation

³² Abrahamsson P, Björkman U, Hallberg M, "Rättsliga regler i högskolan!", Tionde upplagan, Wolters Kluwer 2012

B. Vid handläggning av forskarutbildningsärenden på institutions- eller fakultetsnivå:

- Examinator/forskarutbildningsstudierektor (FUS)
- Ledamot i institutionsstyrelse inklusive prefekt
- Ämnesföreträdare
- Ledamot i FUN

Enligt Förvaltningslagens 12 § framgår bl.a. att ”den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom, ska självant ge det till känna”. För att undvika tidskrävande merarbete vid handläggning av disputationensökan ska därför samtliga handledare, ämnesföreträdaren och doktoranden bekräfta med sin namnteckning att jäv ej föreligger, och FUS kontrasignerar.

Jäv vid disputationen

Den akademiska disputationen markerar höjdpunkten på en omfattande arbetsinsats från doktorand, handledare och forskargrupp, och är fylld med akademisk tradition. Samtidigt utgör den det huvudsakliga examinationstillfället för forskarutbildningen, vilket ofta väcker frågor om jäv.

Följande kan därför sägas som vägledning:

- Opponent och betygsnämnd agerar på Fakultetens uppdrag för att examinera forskarutbildningen. De inledande kontakterna för att identifiera två möjliga betygsnämndsledamöter samt opponent sker via huvudhandledaren. Från och med att FUN utsett dessa personer samt betygsnämndsledamoten från betygskollegiet och förhandsgranskningen påbörjas är det i princip FUN, eller vid vissa tillfällen FUS, som står för kontakten med betygsnämnd och opponent. Varken handledare eller doktorand bör ha kontakt med betygsnämndsledamöter eller opponent i frågor som rör avhandlingsarbetet, inklusive förhandsutlåtandet.
- Av tradition brukar handledaren ta hand om den tillresta fakultetsopponenten kvällen eller lunchen före disputationen. Detta möter inget hinder, ej heller att en långväga extern betygsnämndsledamot behandlas på samma sätt.
- Betygsnämndsledamöter ska ej bjudas in till efterföljande disputationsfest.

Appendix 3. Rutiner vid monografiavhandlingar

- Monografin ska skrivas på engelska och måste föreligga i manuskriptform senast sex månader före disputation.
- Ärendet bereds av FUS. Ämnesföreträdaren ska lämna förslag på två granskare, varav åtminstone en ska vara extern, d.v.s. ej komma från LiU, som vanligtvis kommer att ingå i betygsnämnden.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN att manuskriptet med instruktioner ska sändas till granskarna.
- Granskarna skriver var sitt yttrande, som skickas till handläggare på fakultetskansliet som skickar vidare till doktorand, huvudhandledare, ämnesföreträdare, FUS och FUN.
- Doktoranden sammanställer ett brev med sitt svar på framförda synpunkter och anger vilka förändringar som dessa har föranlett i monografimanuskriptet. Skickas till FUS.
- Ansökan om disputation lämnas till FUS/handläggare vid institutionen. Yttrande, svar samt reviderat monografimanuskript ska bifogas ansökan, samt förslag på ytterligare två betygsnämndsledamöter (en extern och en intern). FUS bereder ärendet.
- FUN utser enligt gällande rutin betygsnämnd och fakultetsopponent, men alltid med fem ledamöter i betygsnämnden
- Betygsnämnden rekommenderar/rekommenderar ej disputation
- FUN tillstyrker/avstyrker genomförande av disputation.

Appendix 4. Medförfattarskap till vetenskapliga artiklar

Det vetenskapliga samhället har regler för författarskap som forskare vid Fakulteten ska följa. Som främsta internationella standard för publikationsetik gäller de s.k. Vancouverreglerna för författarskap ("Defining the Role of Authors and Contributors") utgivna av International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE)³³. Varje person som anges som författare ska kunna ta offentligt ansvar för publikationens innehåll. I reglerna sägs bland annat följande:

"Authorship credit should be based on (1) substantial contributions to the conception or design of the work; or the acquisition, analysis, or interpretation of data for the work; AND (2) drafting the work or revising it critically for important intellectual content; AND (3) final approval of the version to be published; AND (4) agreement to be accountable for all aspects of the work in ensuring that questions related to the accuracy or integrity of any part of the work are appropriately investigated and resolved. In addition to being accountable for the parts of the work he or she has done, an author should be able to identify which co-authors are responsible for specific other parts of the work. In addition, authors should have confidence in the integrity of the contributions of their co-authors."

Vancouverreglerna för författarskap ska följas av alla forskare vid Fakulteten.³⁴

³³ <http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>

³⁴ Beslut FSM 2010-01-28. Dnr LiU-2010-04273.

Appendix 5. Licentiatexamen och rutiner vid licentiatseminarium

Doktorander ska som regel antas till forskarutbildningsstudierna med doktorsexamen som mål. Sökande som antagits till utbildning för doktorsexamen får dock, efter ansökan, avsluta sin utbildning med licentiatexamen. Antagning till forskarutbildning med licentiatexamen som mål kan endast ske om den sökande önskar detta. Forskarutbildning med licentiatexamen som mål motsvarar studier om sammanlagt 120 hp. Utbildningen består i författandet av en vetenskaplig uppsats (licentiatuppsats) samt forskarutbildningskurser omfattande minst 18 hp, där 16 hp kommer från de obligatoriska kurserna, och 2 hp från de ämnesspecifika kurserna. Uppsatsen kan vara en sammanläggningsuppsats eller en monografi³⁵. Vid en sammanläggningsuppsats ska minst ett delarbete vara accepterat eller publicerat i en referegranskad tidskrift med internationell spridning. Delarbetena ska omges av en ramberättelse skriven på engelska, som tillsammans med ingående delarbeten utgör avhandlingen.

Anmälan till licentiatseminarium

Anmälan till licentiatseminarium görs på förtryckt blankett³⁶ och ska tillsammans med bilagor innehålla:

- Förslag på två betygsnämnsledamöter: Ämnesföreträdaren föreslår två ledamöter varav åtminstone en ska vara extern ledamot, d.v.s. ej från LiU. Båda ska vara docenter eller professorer, samt ha vidtalats och accepterat uppdraget vid anmälan till licentiatseminarium.
- Förslag på ordförande för seminariet: Ämnesföreträdaren föreslår ordförande för seminariet, vilken vanligtvis är ämnesföreträdaren om denne är ojävig, i annat fall den interne ledamoten i betygsnämnden.
- Förslag på värd för seminariet: Ämnesföreträdaren föreslår värd för seminariet, vilken vanligtvis är huvudhandledaren eller ämnesföreträdaren själv. Jäv behöver ej beaktas.
- Kort beskrivning av de ingående delarbetena och specifikation av samtliga medförfattares insatser och särskilt doktorandens insats i det vetenskapliga arbetet. I de fall ett arbete också använts eller ska användas i en doktorsavhandling ska en ingående beskrivning göras av de olika doktorandernas insatser.
- Utdrag ur Ladok (UT90) där genomgångna forskarutbildningskurser, aktivitet och andra moment redovisas.
- Kopia av den Individuella studieplanen.
- Kopia av ett av respondenten undertecknat medgivande för elektronisk publicering.

³⁵ Se Appendix 3.

³⁶ https://www.liu.se/medfak/om-oss/styrelse_namnder/fun/blanketterforskarutbildning?l=sv

- De i avhandlingen ingående delarbetena skickade i elektronisk form. Om avhandlingen utgörs av en monografi skickas den i sin helhet i elektronisk form.
- Jävsintyget undertecknas av ämnesföreträdare, samtliga handledare, doktorand och FUS.

Handläggning av licentiatansökan

- Anmälan till licentiatseminarium lämnas till FUS vid institutionen³⁷.
- FUS kontrollerar att den föreslagna betygsnämnden inte är jävig³⁸, att erforderligt antal poäng i forskarutbildningen är uppfyllda, samt att anmälan i övrigt följer de regler som fastställts.
- FUS föredrar det individuella ärendet för FUN som fastställer tid och plats för seminariet, samt utser betygsnämnd och ordförande/sammankallande för seminariet.
- Betygsnämnden förhandsgranskar och motiverar tillstyrkan till seminariet eller i förekommande fall avstyrkan.
- FUNs ordförande beslutar på delegation från FUN om godkännande av seminariesansökan.

Förhandsgranskning

FUN utser betygsnämnd och ansvarar sedan för att sända delarbetena och licentiatansökan till betygsnämndsledamöterna för förhandsgranskning. Vid granskningen ska en bedömning ske av om det framlagda licentiatuppsatsarbetet med kursdel motsvarar en arbetsinsats om två års heltidsstudier, och håller en god internationell standard. Om så är fallet ska anmälan till licentiatseminarium tillstyrkas. I de fall betygsnämnden bedömer att det finns sådana brister i kvalitén att licentiatseminarium ej kan rekommenderas ska detta motiveras skriftligt, och betygsnämnden ska då kontakta FUNs ordförande för diskussion hur man ska gå vidare i ärendet. Det är då lämpligt att FUNs ordförande sammankallar doktorand, handledare och FUS för denna diskussion. En av betygsnämndsledamöterna (vanligtvis den interne) kan bjudas in till mötet för att kort informera om beslutet, men deltar ej i fortsatt planering.

Offentliggörande av licentiatuppsats

Minst tre veckor före licentiatseminariet ska den färdiga licentiatuppsatsen offentliggöras. Medgivande för elektronisk publicering skickas till LiU E-press. Fastlagt antal pliktexemplar ska levereras till Linköpings universitetsbibliotek. Licentiatuppsatsen distribueras till betygsnämndens ledamöter. Det är vanligt att sprida licentiatuppsatsen i tryckt eller elektronisk form till berörda institutioner och forskare både nationellt och internationellt. Licentiatuppsatsen offentliggörs även

³⁷ Pricklista på FUNs hemsida, https://www.liu.se/medfak/om-oss/styrelse_namnder/fun/forskarutbildning/disputation/dags-for-disputation?!=sv

³⁸ Se Appendix 2.

genom doktorandens och institutionens egen spridning och genom elektronisk publicering vid LiU E-press (normalt fulltext exklusive manuskript).

Licentiatseminariet

Värden hälsar välkommen till licentiatseminariet, presenterar respondent, titel på licentiatuppsatsen, betygsnämndsledamöterna, samt huvudhandledare och biträdande handledare.

Värden överlämnar därefter ordet till ordföranden för licentiatseminariet.

- Ordföranden förklarar licentiatseminariet öppnat och genomför akten enligt nedan.
- Respondenten anmäler eventuella korrekationer i licentiatuppsatsen och kan vid behov dela ut erratalista.
- Respondenten presenterar avhandlingens huvudsakliga resultat och slutsatser.
- Ordföranden överlämnar först till den externa betygsnämndsledamoten att påbörja diskussionen med respondenten om licentiatuppsatsens innehåll, och därefter fortsätter den interna betygsnämndsledamoten diskussionen.
- Ordföranden lämnar över till auditoriet att ställa frågor.
- Ordföranden avslutar licentiatseminariet och kallar betygsnämnden direkt därefter till sammanträde för beslut om betyg.

Värden kan efter avslutat licentiatseminarium invitera åhörarna till ett efterföljande samkväm.

Åtgärder vid förfall för betygsnämndsledamöter

Vid förfall senast dagen före licentiatseminarium: Om betygsnämndsledamot blir förhindrad att genomföra sitt uppdrag vid licentiatseminariet senast dagen före licentiatseminariet, ska FUNs ordförande eller, vid förfall för denne, FUNs vice ordförande utse ersättare. Ersättaren ska vara ojävig docent.

Vid förfall på samma dag som licentiatseminarium: Om betygsnämndsledamot meddelar förhinder på dagen för licentiatseminariet, har ordförande vid licentiatseminariet delegation att utse ersättare. Ersättaren ska vara ojävig docent. Om nödvändigt kan licentiatseminariet ajourneras. Efter genomfört licentiatseminarium ska FUN delges omständigheterna.

Betygsnämndens sammanträde

Betygsnämnden sammanträder omedelbart efter licentiatseminariet och ska då utse en ordförande inom sig. Huvudhandledaren ska närvara vid sammanträdet men ej delta i besluten. Biträdande handledare kan adjungeras till sammanträdet men ej delta i besluten. Licentiatseminariet betygsätts med något av betygen godkänd eller underkänd. Vid betygsättningen tas hänsyn till både det vetenskapliga innehållet i licentiatuppsatsen och försvaret av densamma under licentiatseminariet. För godkänt betyg krävs att enhälligt beslut. Skälen för en betygsnämnds beslut får ej redovisas i protokoll eller annan handling om

avhandlingen godkänns. Detsamma gäller i fråga om de skäl som en enskild ledamot kan ha anfört i skiljaktig mening eller annan ordning. Doktoranden ska vid underkänt få möjlighet att vid senare tillfälle åter ansöka om att försvara en ny licentiatuppsats vid nytt licentiatseminarium.